

ΗΡΘΕΝ Η ΩΡΑ ΚΑΙ Ο ΚΑΙΡΟΣ

Β.ΚΟΡΝΑΡΟΣ

5 Ἦρθεν ἡ ώρα κι ὁ καιρὸς κι ἡ μέρα ξημερώνει
να φανερώσει ὁ Ρώκριτος τὸ πρόσωπο που **χώνει**.
Εφάνη ολόχαρη ἡ αυγὴ καὶ τὴ δροσοῦλα ρίχνει,
σημάδια τῆς ξεφάντωσης κείνη τὴν ώρα δείχνει.
Χορτάρια εβγήκαν εἰς τὴ γῆ, τὰ δεντρολάκια ἀνθίστα
10 κι ἀπὸ τὸ ἀγκάλες τ' ουρανοῦ γλυκὺς βορρὰς ἐφύστα.
Τὰ περιγιάλια ἐλάμπασιν κι ἡ θάλασσα ἐκοιμάτο,
γλυκὺς σκοπὸς εἰς τὰ δεντρά κι εἰς τὰ νερά ἐγρικέτο.
Ολόχαρη καὶ λαμπυρὴ ἡ μέρα ξημερώνει,
εἰγέλαν ἡ ἀνατολὴ κι ἡ δύση καμαρώνει.
15 Ὁ ἥλιος τὲς ἀκτίνες του παρὰ ποτὲ στολιζέιμε λάμψη,
κι ὅλα τὰ βουνὰ καὶ κάμπους ομορφίζει.
Χαμοπετώντας τὰ πουλιά ἐγλυκοκιλαδούσα,
στὰ κλωναράκια τῶν δέντρων ἐσιμῖγαν κι ἐφιλούσα.
Δυο δυο ἐξευγαρώνασιν, ζεστός καιρὸς ἐκίνα,
20 **ἐσιμῖξες**, γάμους καὶ χαρὲς ἐδείχνασιν κι ἐκείνα.
Εσκόρπισεν ἡ συννεφιά, οἱ ἀντάρες ἐχαθήκα,
πολλὰ σημάδια τῆς χαρὰς στὸν ουρανὸ ἐφανήκα.
Παρὰ ποτὲ τῶς λαμπυρὰ, τριγύρου στολισμένα,
στὸν ουρανὸ εἶν' τὰ νέφαλα σαν παραχρυσωμένα.

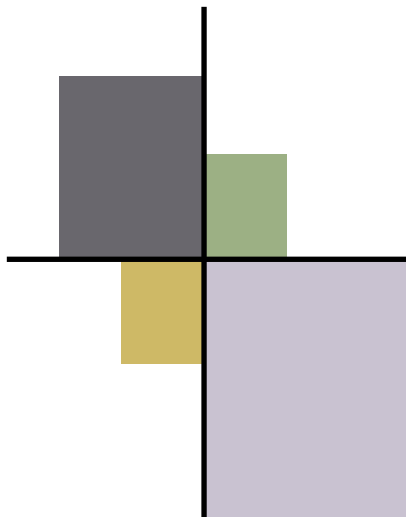
25 Τὰ πάθη πλίο δεν κιλαδεῖτο **πρικαμένο** ἀηδόνι,
ἀμέ πετὰ πασίχαρο, μ' ἄλλα πουλιά σιμώνει.
Γελοὺν τῆς χώρας τὰ στενά κι οἱ στράτες καμαρώνου,
ὅλα γρικοὺν κουργῆς χαρὲς κι ὅλα τσι φανερώνου.
Καὶ μες στὴ σκοτεινὴ φ'λακὴν, οἱ ποὺ 'το ἡ Αρετούσα,
30 ἐμπήκα δυο ὁμορφα πουλιά κι ἐγλυκοκιλαδούσα.
Στὴν κεφαλὴ τῆς Αρετῆς συχνιά χαμοπετοῦσι
καὶ φαίνεται σου καὶ χαρὲς μεγάλες προμνηοῦσι.
Πάλι με τὸν κιλαδισμόν ἀπ' τὴν φ'λακὴν ἐφύγα,
ἀγκαλιαστά, περιμπλεχτά τσι μούρες τῶς ἐσιμίγα.

Ἡ **νένα**, οἱ ποὺ 'το φρόνιμη γυναίκα τοῦ καιροῦ τῆς
κι ἤκουσε κι εἶδε καὶ πολλὰ, ἤβαλε μες στὸ νοῦ τῆς
το πῶς ἐτοῦτα τὰ πουλιά, ποὺ ἐσιμῖξαν ἐτσι ομαδί,
χαρὰ μεγάλη προμνηοῦ καὶ γάμου εἶναι σημάδι.

ΦΡΟΣΥΝΗ

40 Λέγει: «Αρετούσα, κάτεχε, σ' καλὸ πολὺ τὸ πιάνω
τούτον, οἱ ποὺ 'ρθαν τὰ πουλιά στὴν κεφαλὴ σου ἀπάνω:
σημάδι εἶναι τοῦ γάμου σου, ώρα καλὴ ώρα νὰ 'ναι·
για δε κι ὅ,τι εἶναι για καλὸ στὸ λογισμό σου βάνε.
Ὡς πότε θε νὰ κάθεσαι στὸ **βρώμο**, θυγατέρα,
νὰ διώχνεις τόσες προξενιές ποὺ τοῦ κυροῦ σου ἐφέρα;

ΘΕΜΑ: τα προμηνύματα της αναγνώρισης του Ερωτόκριτου από την Αρετούσα και του αίσιου τέλους.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΝΩΡΙΣΗΣ:

«**Οι αντιδράσεις της πλάσης:**» ο ποιητής μας προετοιμάζει για την αίσια έκβαση της υπόθεσης του Ερωτόκριτου, (αναγνώρισμός- σμίξιμο- γάμος- λήξη βασάνων), παρουσιάζοντας όλη την πλάση να συμμετέχει στην αναμενόμενη χαρά και να την προμηνύει. Στην αρχή δίνεται το αίτιο για όσα θα ακολουθήσουν. Πλησιάζει λοιπόν η ώρα να αποκαλύψει ο Ερωτόκριτος την ταυτότητα του. Τα σημάδια της ξεφάντωσης αρχίζουν με την αυγή με τη δροσούλα, τότε που η μέρα ξημερώνει ολόχαρη και λαμπυρή και απλώνεται σε όλη την πλάση. Συμμετέχουν στη χαρά και ο ουρανός, η γη, η θάλασσα και όσα βρίσκονται στον ουρανό και στη γη.

«**Ο οιωνός:**» τα δύο όμορφα πουλιά από τη φύση και το εξωτερικό περιβάλλον, μεταβαίνουν στην πόλη και στη φυλακή της Αρετούσας, ώστε να δώσουν το τελευταίο και πιο ισχυρό στοιχείο που προμηνύει τις χαρές. Δύο όμορφα πουλιά μπαίνουν στη φυλακή, κελαηδώντας γλυκά, πετούν χαμηλά, πάνω από το κεφάλι της και φεύγουν ερωτοτροπώντας. Τον οιωνό ερμήνευσε η παραμύθα, θεωρώντας τον ευχάριστο σημάδι. Αυτά τα πουλιά που πετούσαν ζευγαρωμένα, προμηνύουν γάμο. Η πρόβλεψη δίνεται καθαρά στους στίχους : 16, 24, 28, 34 και είναι σωστή ως προς τον γάμο όχι όμως και ως προς το πρόσωπο.

45 Κι ως πότε το Ρωτόκριτο να στέκεις ν' ανι-
μένεις;

Εσύ από τούτη τη φ'λακὴν, ὥστε να ζεις, δε βγαί-
νεις,

παρὰ **στὰ** θέλει ο κύρης σου να του θεληματέψεις·
μη βούλεσαι ανημπόρετα πράγματα να γυρέψεις.

Και χίλιοι χρόνοι ἀνέ διαβού, δεν τότε κάνεις ταίρι
50 κι **ὥστε να** ζει, δεν ἔρχεται προς τα δικά
σας ἔρη.

Κι αν αποθάνει ο κύρης σου, παραγγελιὰν ἀφήνει
κι ὅσοι ἀπομείνου ὀπίσω του **ξορίζουν** τον κι ἐκεί-
νοι.

Λοιπὸν, κερά μου, σκόλασε το λογισμόν τον ἔχεις
κι ο ξένος γίνεται ἀντρας σου, κάμε να το κατέχεις·

αὐτὸς ὁποῦ ἐπολέμησε κι ἐγλίτωσε τη χῶ-

ρα,

πε το κι ἐσύ πως τότε θες και να βρεθεὶ καλὴ ὥρα».

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΦΡΟΣΥΝΗΣ: αποτελεί τη φωνή της λογικής. Δείχνει την αγάπη, το ενδιαφέρον της προς την Αρετούσα, υποδεικνύοντας της τι πρέπει να κάνει για το καλό της.

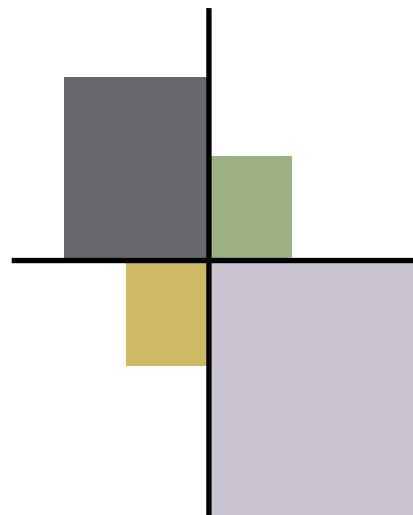
Ερμηνεύει τον οιωνό, τονίζοντας πως πλησιάζει ο γάμος της. Θα παντρευτεί όχι τον Ερωτόκριτο, αλλά τον άγνωστο νέο που έσωσε τη χώρα, μονομαχώντας με το πρωτοπαλικάρο των εχθρών (ειρωνεία, αφού το πρόσωπο αυτό ταυτίζεται με τον Ερωτόκριτο).

Συμβουλές και επιχειρήματα της:

να ακολουθήσει τη φωνή της λογικής για το καλό της και να παντρευτεί κάποιον από αυτούς που της προσξενεύει ο πατέρας της και έτσι να υλιτώσει τη βρομιά της φυλακής για να βγει από τη φυλακή πρέπει να το εγκρίνει ο πατέρας της, όχι όμως όσο επιμένει στον γάμο της με τον Ερωτόκριτο

ο Ερωτόκριτος είναι αδύνατο να επιστρέφει χωρίς την έγκριση του πατέρα της και όταν πεθάνει θα δώσει εντολή αυτός να παραμείνει εξόριστος.

Συμπέρασμα: πρέπει να βγάλει από το μυαλό της τον Ερωτόκριτο και να δεχτεί τον γάμο με τον ξένο.

« ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΑ ΣΠΑΡΤΑ » ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Για κοίτα πέρα και μακριά τι πανηγύρι
που πλέκουν τα χρυσά τα σπάρτα στο λιβάδι!
Στο πανηγύρι το πανεύδοσμο απ' τα **σπάρτα**
με τη γλυκιάν ανατολή γλυκοξυπνώντας
να τρέξω βούλομαι κι εγώ στο πανηγύρι,
θησαυριστής να κλείσω μες στην αγκαλιά μου
σωρούς τα ξανθολούλουδα και τα δροσάνθια,
κι όλο το θησαυρό να τότε σπαταλέψω
στα πόδια της αγάπης μου και της κυράς μου.
Όμως βαθιά είναι το ξανθόσπαρτο λιβάδι.
Κι όπως μιας πρόσχαρης ζωής είκοσι χρόνων
κόβει το λευκοστόλισμα θανάτου λύπη,
έτσι τον άκοπο γοργό μού κόβει
δρόμο ατέλειωτος ανάμεσα ξεφυτρωμένος
ο κακός δρόμος μες στα βάλτα και στα **βούρλα**.
Τ' αγκαθερά φυτά ξεσκίζονε σα νύχια
και σαν **τα ξόβεργα** το χώμα παγιδεύει
του κάμπου του κακού στα βούρλα και στα βάλτα,
εκεί που στο φλογοβόλο το αγύ του ήλιου
(πού δρόσος μιας πνοής; πού σκέπασμα ενός δέντρου;)
σαν αστραπή αργυρή χτυπάει τα μάτια ή άρμη.
Λιγοψυχώ, λυγίζομαι, παραστρατίζω,
κι αποκάνω και πέφτω, κι **αποκαρωμένους**
νιώθω στο μέτωπο τ' αγκάθια, και στα χείλια
νιώθω την πίκρα της αρμύρας, και στα χέρια
νιώθω τη **γλίνα** της νοτιάς, και στα ποδάρια
νιώθω το φίλημα του βάλτου, και στα στήθη
νιώθω το χάιδμα του βούρλου, νιώθω εντός μου
τη μοίρα του γυμνού και τ' ανήμπορου κόσμου.
(Ω! πού είσαι, αγάπη και κυρά μου;) Και σε βάθη
δειλινών πορφυρών, πλούσια ζωγραφισμένων,
το πανηγύρι που χρυσά τα σπάρτα πλέκουν,
το πανηγύρι το πανεύδοσμο στα σπάρτα,
με βλέπει, με καλεί, και με προσμένει ακόμα.

ΘΕΜΑ/ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: ο πόθος του ποιητή, που έμεινε ανικανοποίητος, λόγω ανυπέρβλητων δυσχερειών. Το περιεχόμενο είναι εξομολογητικό.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΟΛΑΝΘΙΣΤΟ ΤΟΠΙΟ: βρίσκεται μπροστά σε μια συναρπαστική εικόνα, που του προξενεί θαυμασμό και εκδηλώνει τον ενθουσιασμό του, επιχειρώντας παράλληλα να παρασύρει τον αναγνώστη και να τον καταστήσει συμμετοχο στα συναισθήματα της χαράς και της ευχαρίστησης που ο ίδιος βιώνει, κάτι που πετυχαίνει με το β' πρόσωπο της προστακτικής «κοίτα». Το τοπίο με τα ανθισμένα χρυσαφιά άνθη τον έχει θαμπώσει τόσο πολύ, που το χαρακτηρίζει «πανηγύρι= γιορτή». Δεν του αρκεί όμως να μείνει στην οπτική αισθητική απόλαυση, αλλά δηλώνει ότι λαχταρά να τρέξει αμέσως, για να βρεθεί μέσα στην προκλητική ομορφιά της φύσης και να νιώσει άμεσα την απόλαυση, αγγίζοντας τα άνθη και κόβοντας σωρούς από αυτά, με σκοπό να τα προσφέρει στην αγαπημένη του. Έπομένως ο έρωτας είναι αυτός που κατευθύνει τις εκδηλώσεις του ποιητή και τον παρακινεί να πάρει μέρος στο πανηγύρι της φύσης.

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙΜΑΤΟΣ: το όμως του στίχου 10 σηματοδοτεί την ανατροπή του ενθουσιασμού και της χαρούμενης διάθεσης, που χαρακτήριζε τους προηγούμενους στίχους. Για να ευοδωθεί μια επιθυμία δεν είναι αρκετές οι προσπάθειες, αλλά είναι απαραίτητο να υπάρχουν και οι κατάλληλες αντικειμενικές συνθήκες. Ο δρόμος για το πανηγύρι των σπάρτων είναι μακρύς, κακός, ατελείωτος, μες στα βάλτα και στα βούρλα. Ο ήλιος είναι αφύσ και η άρμη πολύ ενοχλητική. Όλες αυτές οι αντιξοές συνθήκες αποτελούν εμπόδια αξεπέραστα, που ανακόπτουν την αυθόρμητη λαχτάρα του ποιητή και μετατρέπουν τον ενθουσιασμό σε απογοήτευση και τη χαρά σε πίκρα, επειδή ματαιώθηκε η απόλαυση.

Η ΚΑΤΑΦΡΕΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ: πέντε ρήματα και μία μετοχή, δηλώνουν ψυχική κατάρρευση και σωματική αδυναμία, ενώ η συσώρευση τους σε δύο στίχους δίνει ασθματικό ρυθμό στην περιγραφή, αισθητοποιεί την εικόνα του δύσκολου δρόμου και δίνει παραστατικά την ένταση της αγωνιώδους προσπάθειας και την αποτυχία της

Η ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΙΚΕΥΣΗ:

με τη φράση, « νιώθω εντός μου τη μοίρα του γυμνού και τ' ανήμπορου, κόσμου», ο ποιητής ομολογεί την αποτυχία του και δηλώνει την παραίτηση του. Γενικεύει την προσωπική του περίπτωση, καθώς νιώθει ότι δε θα μπορέσει να ξεφύγει από τη μοίρα, που βαραίνει όλους γενικά τους αδύναμους ανθρώπους. Η αποτυχία να κατακτήσει την ομορφιά και τη χαρά, που επιζητούσε τον οδήγησε σε απόγνωση και τον βοήθησε να αντιληφθεί τη συνολική μοίρα, τη μοίρα αυτών που δεν καταφέρνουν να γράσουν τη χαρά, που οι προσπάθειες τους ματαιώνονται, γιατί μέσα δεν είναι δυνατοί άνθρωποι, δεν είναι οι άνθρωποι της δράσης και της νίκης. Η οδυνηρή εμπειρία, που βίωσε αφορά όλους τους ανθρώπους, που κουβαλούν τη δική του μοίρα. Με τη φράση αυτή, λοιπόν ο ποιητής γενικεύει την ατομική του περίπτωση...